

**LIESBOS
PASPOORT**

staatsbosbeheer

Het Liesbos

Het verleden bepaalt zijn
toekomstige bestemming

Een reis door de tijd

Zeldzaam oud en nog steeds verrijkt door een koninklijk verleden. Het Liesbos is een van de weinige bossen in Brabant die al voor de middeleeuwen bestonden. Ook in cultureel opzicht heeft het Liesbos een majestueuze persoonlijkheid. Het is een uniek identiteit, die Staatbosbeheer in de periode tot 2017 verder wil versterken. In dit paspoort leest u hoe wij die bestemming willen bereiken. Vast staat, dat het verleden van het Liesbos ook zijn toekomstige bestemming bepaalt. Op die reis nemen we u graag mee.

PASPOORT LIESBOS

Naam:

Liesbos

Bestaat uit:

het Liesbos en de Hooiberg
ten westen van Breda,

Ligging:

nabij Prinsenbeek en Etten-Leur

Oppervlakte:

219,6 ha

Ontstaan:

al vóór de middeleeuwen

Eigendom:

tot 1880 van het Huis Oranje Nassau,
daarna van de staat
sinds 1899 van Staatsbosbeheer

Bezoekers:

250.000 per jaar

Bijzonder:

cultuur- en bosbouwhistorie

Natuurwaarde:

hoog

Recreatie:

intensief

Bestemming:

vastgelegd in Uitvoeringsplan 2007-2017

PASPOORT LIESBOS

Schatgraven

Historisch groen met een zeer hoge natuurwaarde. Een natuurparel! Dat is de waardering die de overheid toekent aan het hele Liesbos en de beplanting er omheen. De reigerkolonie, de vele vleermuizen en spechten, de zeldzame kamsalamander en de bosanemoon zijn enkele levende bewijzen van haar rijkdom.

Staatsbosbeheer wil dat het Liesbos over 25 jaar een multifunctioneel loofbos is. Prominente eiken- en beukenlanen bepalen het beeld. We willen dat het bos zijn bijzondere natuurwaarde behoudt en die in al zijn glorie kan tonen aan bezoekers. Daarvoor is een flinke opknappbeurt nodig. We willen de verborgen schatten van het Liesbos - waaronder de bossituatie van eeuwen geleden - weer blootleggen. Ook werken we samen met andere overheden aan het leggen van verbindingen met omliggende natuurgebieden, zodat het leefgebied van dieren en planten wordt vergroot.

Koninklijk verleden

Ruisende hoepelrokken van dames van stand. Roffelende paardenbenen die koetsen voorttrekken over zanderige lanen... van 1403 tot 1881 vormde het Liesbos het toneel van het Huis van Oranje Nassau en haar bezoekers.

↳ PASPOORT LIESBOS

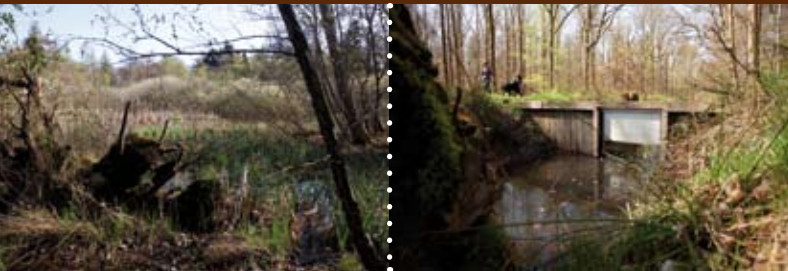
Het Liesbos had vele functies. Hoewel een groot deel van het oerbos rond 1570 is ontgonnen voor landbouw en de opbouw van de Spaanse vloot, is het Liesbos tot in de 18e eeuw grotendeels behouden. Het bos was destijds zeer in trek als jachtgebied en werd tevens gebruikt voor houtproductie.

Oranje boven! De aanwezigheid van de Oranje's heeft het Liesbos een aantal bijzondere elementen opgeleverd: de lange lanen en vele dreven, het jachthuis, de Engelse tuin. Ze zijn onlosmakelijk met het rijke verleden verbonden. Staatbosbeheer wil ervoor zorgen dat deze bijzondere gebruiksgeschiedenis behouden blijft. Waar we kunnen, willen we oude tijden laten herleven.

↳ PASPOORT LIESBOS

Kwaliteiten koesteren

Door de oorspronkelijke natuur te versterken, de cultuur-historie zichtbaar te maken en recreatie de ruimte te geven, zorgt Staatsbosbeheer ervoor dat het Liesbos zijn kracht weer kan etaleren. Concreet vertaalt zich dat in een breed scala aan maatregelen.

to PASPOORT Liesbos

Wat nat was, droogt uit.

Door haar ligging was het Liesbos altijd een vrij nat bos. In de 19e eeuw was het bos zelfs zo nat, dat er een sloten- en greppelstructuur werd aangelegd. Zo kon het gebied op eigen kracht ontwateren. Tegenwoordig zien we het tegenovergestelde gebeuren, verdroging bedreigt het voortbestaan van bepaalde plantensoorten. Daarom proberen we het grondwater sinds enige jaren zoveel mogelijk 'op te bollen'.

- We maken dammen in greppels.
- We maken de beken die vroeger werden uitgegraven, nu weer minder diep.

Uiteraard zorgen we ervoor dat zeldzame soorten als de bosanemoon en de wijfjesvaren hier niet onder lijden.

Verdroging voorkomen

to PASPOORT Liesbos

Dood hout leeft!

We helpen de kringloop des levens een handje. Wie het tijdens een wandeling opvalt dat dode en omgevallen bomen niet overal worden opgeruimd, doet er goed aan te weten dat ze daar met een reden liggen. Ze vormen een dynamische kringloop voor allerlei vormen van leven. Bacteriën, schimmels, insecten, vliegen, spinnen, slakken, spechten... allemaal genieten ze mee.

Variatie bewaken

Ruimte voor iedereen. Voordat het Liesbos werd gebruikt voor houtproductie, kwam de beuk er nauwelijks voor. Tegenwoordig komen er mossen, kruiden en struiken in het gedrang door zijn aanwezigheid, vanwege het dichte bladerdek en de wortels. Ook de adelaarsvaren en de oprukkende bramenstruiken maken andere soorten het leven zuur. Staatsbosbeheer bewaakt de variatie en verjonging in het Liesbos door dominante soorten hun plek te wijzen als dat nodig is.

Cultuur snijven

Continuïteit is misschien wel het belangrijkste kenmerk van het eeuwenoude Liesbos. Rigoureuze ingrepen zijn er niet geweest, alle veranderingen zijn geleidelijk gegaan. Aan ons de eer om de belangrijkste cultuurhistorische elementen volgens dezelfde, gefaseerde methode weer zichtbaar te maken.

Enclave

We bewaken de grenzen. Het Liesbos is al sinds de 17e eeuw een strak omsloten gebied, dat een duidelijk contrast vormt met zijn omgeving. Die begrenzing willen we behouden. Dat doen we onder andere door een aantal ingangen, in combinatie met enkele oude dreven, meer aandacht te geven.

Dreven

Bultje, sloot, bultje, sloot. Dit gridmatige drevenpatroon is misschien wel het meest kenmerkend aan het Liesbos. De dreven verdelen het bos in 24 vakken, hun namen zijn al in 1709 op kaart vastgelegd. Staatbosbeheer wil ze allemaal in stand houden en alle namen en leeftijden delen met bezoekers.

Wij koesteren de hokjesgeest. In het Liesbos zijn de sporen van het karakteristieke bosbeheer door de eeuwen heen nog goed te zien. De vakken waarin het bos is verdeeld, verschillen daarom onderling sterk qua beeld. Wederom bijzonder! Dit onderscheid willen we in de toekomst beter zichtbaar maken. Het aanleggen van een soort ‘boomkwekerij’, zoals die er drie eeuwen lang is geweest, past daar prima bij.

Kwekerij & reigerij

Vogelvrijheid is een groot goed. Reigers bevolken het Liesbos al sinds 1619. Vroeger dienden ze als prooi bij de jacht, maar tegenwoordig zijn ze beschermd. Het spreekt voor zich dat we hun oorspronkelijke broedplaats, de Grote en de Kleine Reigerij daarom waar mogelijk in stand proberen te houden.

16 PASPOORT LIESBOS

17 PASPOORT LIESBOS

Monumentale meerwaarde

Balanceren tussen oud en nieuw. Ook de gebouwen in en om het Liesbos hebben monumentale waarde. De dienstwoning Quatre Bras tegenover het Jachthuis, restaurant De Boswachter en boerderij Prinsenhoef worden waarschijnlijk zelfs formeel tot monument benoemd. Staatbosbeheer zoekt (in overleg met de eigenaren) naar een goede balans tussen oorspronkelijkheid en functioneel gebruik.

Het Jachthuis leeft op. We willen de vijver, de nog bestaande grachten en de paden rondom het Jachthuis behouden en beter zichtbaar maken. Ook willen we het zicht op de Engelse tuin herstellen, door bomen weg te halen en het gras te maaien.

Engelse tuin

Royal gardening. Het waren de Oranjes zelf, die jaren geleden achter hun jachthuis een authentieke Engelse landschapstuin lieten aanleggen. Tegenwoordig doet dit veld dienst als recreatieweide, maar in de toekomst willen we deze historische tuin weer in ere herstellen.

Mysterieuze krachten..? Met het Rondje of Hemeltje, waar een oude plataan en enkele beukenbomen in een kring staan, is iets vreemds aan de hand. Voor 1951 komt het op landkaarten namelijk helemaal niet voor, terwijl het wél te zien is op oude luchtfoto's van voor die tijd. Ander interessant feit is het verhaal dat de plataan, ofwel 'lapjesboom' in het rondje geneeskundige krachten zou bezitten. Volgens een oude sage zou hij zieken genezen, als er een lapje van hun nachthemd in de boom werd gehangen. Voor Staatsbosbeheer zijn het beide redenen om het Rondje voorlopig zo te laten.

Geniet, en bewonder!

Het Liesbos opent nieuwe deuren.

Bij alle acties die Staatsbosbeheer uitvoert om het Liesbos haar oorspronkelijke identiteit weer terug te geven, proberen we ervoor te zorgen dat bezoekers ervan kunnen genieten. Het betekent dat we ook investeren in de infrastructuur in en om het bos.

- We willen één hoofdingang maken bij de Torendreef, met daarnaast een onverharde parkeergelegenheid.
- Een deel van de Huisdreef sluiten we af voor gemotoriseerd verkeer.
- De wandelpaden en het doorgaande fietspad blijven intact, maar overbodige asfaltverharding wordt weggehaald.
- We plaatsen nieuwe naambordjes bij de lanen en dreven met daarop tevens hun leeftijd.

Samen met nog enkele andere maatregelen creëren we een moderne infrastructuur, die is berekend op de grote hoeveelheid bezoekers van het Liesbos.

Op reis naar de juiste bestemming

Door al deze maatregelen hoopt Staatsbosbeheer een Liesbos te creëren met een bestemming die recht doet aan de reis die het bos reeds door de tijd heeft afgelegd. Een boeiend bos, met een krachtige eigen identiteit!

LIESBOS
PASPOORT

DE PASPOORT LIESBOS

Suggesties?

Wilt u meer weten over ons werk in het Liesbos? Of heeft u ideeën die u met ons wilt delen? Wij stellen uw opmerkingen zeer op prijs en zullen – indien mogelijk – zeker iets doen met uw suggesties. Neemt u in dat geval contact met ons op via onderstaand adres.

Colofon

Dit is een uitgave van
Staatsbosbeheer
Bouvignelaan 35
4836 AA Breda
Telefoon (076) 564 66 40

Opdrachtgever Staatsbosbeheer

Concept, tekst en vormgeving Laura van der Burgt, Berlicum
en Jan Hogema, Plan C Visuele Communicatie, 's-Hertogenbosch

Fotografie Jeroen Jongeneelen, Breda; Stadsarchief Breda

Druk Biblo van Gerwen, 's-Hertogenbosch

© Staatsbosbeheer Breda, mei 2009

staatsbosbeheer

DE PASPOORT LIESBOS

